МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

Факультет економіки та екології моря

Кафедра обліку і економічного аналізу

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з науково-педагогічної
роботи _____ С.О. Слободян

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА БУХГАЛТЕРА ТА АУДИТОРА

Professional ethics of an accountant and auditor

рівень вищої освіти другий (магістерський)

тип дисципліни вибіркова

мова викладання українська

Миколаїв – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Професійна етика бухгалтера та аудитора»
" 07 " 01 2025 року. - 12 с.

Розробник:
доцент кафедри «Облік і економічний аналіз»,
кандидат економічних наук, доцент Олександра ЦИГАНОВА

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «Професійна етика бухгалтера та аудитора» розглянуто на засіданні кафедри «Облік і економічний аналіз»
Протокол № 7 від «14» 01 2025 р.
Завідувач кафедри обліку і економічного аналізу
кандидат економічних наук, професор Олена ПОГОРЄЛОВА

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «Професійна етика бухгалтера та аудитора» розглянуто методичною радою факультету економіки та екології моря
Протокол № 7 від «14» 01 2025 р.
Декан факультету економіки та екології моря
кандидат економічних наук, доцент Вячеслав ІВАТА

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «Професійна етика бухгалтера та аудитора» погоджено з навчальним відділом
Начальник навчального відділу
кандидат технічних наук, доцент Андрій ЛАБАРТКАВА

Робоча програма навчальної дисципліни «Професійна етика бухгалтера та аудитора» затверджено Навчально-методичною радою НУК
Протокол № 1 від «29» 01 2025 р.
Голова НМР НУК
кандидат технічних наук, доцент Сергій СЛОБОДЯН

© НУК, 2025
© Циганова О.С., 2025

Зміст

ВСТУП..... 4
1. Опис навчальної дисципліни..... 5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни..... 5
3. Передумови для вивчення дисципліни..... 5
4. Очікувані результати навчання..... 5
5. Програма навчальної дисципліни..... 6
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування..... 7
7. Форми поточного та підсумкового контролю..... 8
8. Критерії оцінювання результатів навчання..... 10
9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна……..…11
10. Рекомендовані джерела інформації..... 11

ВСТУП

Анотація

Сучасний етап у розвитку етичної науки пов'язаний з питаннями, від характеру вирішення яких багато в чому залежить становище людини у світі. В кожній професії є свої моральні проблеми. Але серед інших професій вирізняється певна група таких, де вони виникають частіше та потребують особливої уваги. Професійна етика має значення, насамперед, для професій, об'єктом яких є людина. Там, де представники певної професії в силу її специфіки перебувають в постійному або навіть безперервному спілкуванні з іншими людьми існують специфічні "моральні кодекси" людей цих професій і спеціальностей.

Характерною рисою професії бухгалтера і аудитора є прийняття відповідальності перед громадськістю. Інвестори, кредитори та інші представники ділової спільноти використовують для прийняття рішень дані обліку і звітності, спираючись на компетентність їх виконавців. Майбутні фахівці повинні бути ознайомлені з міжнародними правилами етики та їх роллю у підтримці престижності професії, можливими загрозами, а найголовніше шляхами мінімізації професійних ризиків.

Ключові слова: етика, кодекс, моральність, принципи, чесність, об’єктивність, конфіденційність, загроза.

Abstract

The modern stage in the development of ethical science is connected with questions, the nature of the solution of which largely depends on the position of a person in the world. Every profession has its moral problems. But among other professions, a certain group stands out, where they occur more often and require special attention. Professional ethics is important, first of all, for professions whose object is a person. Where representatives of a certain profession due to its specificity are in constant or even continuous communication with other people, there are specific "moral codes" of people of these professions and specialties.

A characteristic feature of the accountant and auditor profession is the acceptance of responsibility before the public. Investors, creditors and other representatives of the business community use accounting and reporting data to make decisions, relying on the competence of their executors. Future specialists should be familiar with international rules of ethics and their role in maintaining the prestige of the profession, possible threats, and most importantly, ways to minimize professional risks.

Key words: ethics, code, morality, principles, honesty, objectivity, confidentiality, threat.

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 5</td><td rowspan="3">Для всіх галузей</td><td colspan="2">Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Електронний адрес РПНД на сайті Університету http://</td><td rowspan="7">Для всіх спеціальностей</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>Індивідуальне науково-дослідне завдання —</td><td>30 год.</td><td>10 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Загальна кількість годин – 150</td><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>10 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 6.</td><td rowspan="5">Рівень вищої освіти: другий (магістерський)</td><td>- год.</td><td>- год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>90 год.</td><td>130 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання: -</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю: комбінована</td></tr>
</table>

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Професійна етика бухгалтера та аудитора» є формування системи знань з навичок використання міжнародних норм та принципів поведінки професійних бухгалтерів та аудиторів, визнання відповідальності перед громадськістю.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни **відсутні.**

4. Очікувані результати навчання

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати: основні принципи професійної етики; порядок застосування принципів; відповідальність за порушення принципів професійної етики.

Вміти: використовувати норми кодексу етики професійних бухгалтерів в діяльності; визначати можливі загрози незалежності; вибирати шляхи їх зменшення; визначати, користуватись та зберігати конфіденційну інформацію.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Етика професійних бухгалтерів та аудиторів

Тема 1. Професійна етика працівників економічних спеціальностей: виникнення та призначення в суспільстві [1, с. 5-25]; [2, с. 6-98].

Тема 2. Етика професійних бухгалтерів [1, с. 59-70]; [2, с. 99-254].

Тема 3. Етика професійних аудиторів [1, с. 77-99]; [3, с. 100-107].

Змістовний модуль 2. Професійна етика працівників інших економічних спеціальностей

Тема 4. Етика працівників Державної аудиторської служби України [1, с. 126-136]; [4, с. 47-49, 107-112].

Тема 5. Етика працівників Державної податкової служби України [1, с. 143-168]; [4, с. 50-56, 107-112].

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	ср		л	п	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Етика професійних бухгалтерів та аудиторів								
Тема 1. Професійна етика працівників економічних спеціальностей: виникнення та призначення в суспільстві	**30**	6	6	18	**30**	2	2	26
Тема 2. Етика професійних бухгалтерів	**30**	6	6	18	**30**	2	2	26
Тема 3. Етика професійних аудиторів	**30**	6	6	18	**30**	2	2	26
Разом за змістовим модулем 1	**90**	**18**	**18**	**54**	**90**	**6**	**6**	**78**
Змістовий модуль 2. Професійна етика працівників інших економічних спеціальностей								
Тема 4. Етика працівників Державної аудиторської служби України	**30**	6	6	18	**30**	2	2	26
Тема 5. Етика працівників Державної податкової служби України	**30**	6	6	18	**30**	2	2	26
Разом за змістовним модулем 2	**60**	**12**	**12**	**36**	**60**	**4**	**4**	**52**
Усього годин за модулем 1	**150**	**30**	**30**	**90**	**150**	**10**	**10**	**130**
Усього годин за курс	**150**	**30**	**30**	**90**	**150**	**10**	**10**	**130**

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Професійна етика працівників економічних спеціальностей: виникнення та призначення в суспільстві	6	2
2	Етика професійних бухгалтерів	6	2
3	Етика професійних аудиторів	6	2
4	Етика працівників Державної аудиторської служби України	6	2
5	Етика працівників Державної податкової служби України	6	2
	Усього годин за курсом	***30***	***10***

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:
- підготовка до лекційних занять – ***0,5 год. / 1 год. занять;***
- підготовка до практичних занять – ***1-2 год. / 1 заняття;***
- підготовка рефератів та їх презентації –***15 год. на 1 роботу;***
- підготовка до контрольних заходів – ***(15-30) год. на 1 захід.***

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до лекційних занять	30	10
2	Підготовка до практичних робіт	15	5
3	Підготовка реферату (презентації)	15	15
4	Підготовка до заліку	30	30
5	Виконання контрольних робіт студентами заочної і дистанційної форм навчання	-	70
	Разом	90	130

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

До методів навчання, якими забезпечується набуття здобувачами відповідних компетенцій через засвоєння програмного матеріалу та активізацію навчального процесу, відносяться:

– для всіх видів занять: робота з літературою, пояснення, дискусія, демонстрування, пояснювально-ілюстративний метод;

– для лекційних занять: лекція, бесіда, ілюстрування;

– для практичних занять: практична робота.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:
- стандартизовані тести;
- практичні роботи;
- реферати (презентації результатів виконаних завдань та досліджень).

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе підсумкову кількість балів з дисципліни, яка визначається як сума балів за змістовими модулями.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для виставлення заліку. У проміжних оцінках студент може набрати від 60 балів до 80 балів за всі види освітньої діяльності.

Питома вага заліку в загальній системі оцінок – 20 балів. Право здавати залік дається студенту, якій з урахуванням максимальних балів проміжних оцінок і заліку набирає не менше 60 балів. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки іспиту.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Критерії оцінювання під час поточного контролю

Кількість балів		Критерії оцінювання
Денна форма	Заочна форма	
Практичні роботи		
5	6	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв’язки, містить аргументовані висновки
4	5	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
3	3	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
1	1	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
0	0	Студент не дає відповіді

Реферат		
10	10	Реферат підготовлений на актуальну тему, сутність питання розкрито, побудова логічна, легко сприймається. Студент дає правильні, повні, логічні відповіді на поставлені запитання
8	8	Реферат підготовлений на актуальну тему, сутність питання розкрито, мають місце недоліки побудови і оформлення. Студент дає правильні, повні, логічні відповіді на поставлені запитання, але допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
6	6	Реферат підготовлений на актуальну тему, але сутність питання розкрито не повністю; мають місце недоліки побудови і оформлення. Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
4	4	Реферат підготовлений на актуальну тему, але сутність питання не розкрито або з помилками; побудова не логічна
2	2	Реферат підготовлений поверхнево, сутність питання не розкрито або з помилками; тема не актуальна, недостатньо обґрунтована
0	0	Студент не підготував реферат

Поточний модульний контроль № 1 у формі тестування

Кількість правильних відповідей	40	36	32	28	24	20	16	12	8	4
Кількість балів	20	18	16	14	12	10	8	6	4	2

Поточний модульний контроль № 2

Кількість балів				
Теоретичне питання № 1	Теоретичне питання №2	Теоретичне питання №3	Практичне завдання	Разом
5	5	5	10	25

Кількість балів	Критерії оцінювання
Теоретичне питання	
5	Відповідь правильна, повна, логічна
3	Відповідь в цілому правильна, містить неточності
1	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
0	Відповідь не правильна або відсутня
Практичне завдання	
10	Практичне завдання виконане правильно і без зауважень, зроблені обґрунтовані висновки
8	Практичне завдання виконане повністю, але містить несуттєві помилки і недоліки
5	Практичне завдання виконане частково або містить несуттєві помилки у розрахунках або в методиці
1	Практичне завдання виконане частково та містить суттєві помилки розрахункового та методичного характеру
0	Завдання не виконане, або розв’язане не вірно

Критерії оцінювання контрольних робіт

Теоретичне питання № 1	Теоретичне питання № 2	Теоретичне питання № 3	Практичне завдання	Разом
6	6	6	22	40

Кількість балів	Критерії оцінювання
Теоретичне питання	
6	Відповідь на питання правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, аргументовані висновки, повний список літератури.
5	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.
3	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
1	Відповідь не розкриває суті питання, має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
0	Відповідь не вірна або не надана.
Практичне завдання	
22	Практичне завдання виконано повністю і правильно, бездоганно оформлено
20	Практичне завдання виконано повністю і правильно (відсутній висновок)
15	Практичне завдання виконане повністю, але містить несуттєві помилки і недоліки
10	Практичне завдання виконане частково, містить несуттєві помилки у розрахунках або в методиці
5	Практичне завдання виконане частково та містить суттєві помилки розрахункового та методичного характеру
0	Рішення не вірне або не надане

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Елемент програми		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
1		**2**	**3**	**4**	**5**
ЗМ 1	Т1	Практичне завдання	5	Практичне завдання	10
	Т2	Практичне завдання	5	Практичне завдання	10
	Т3	Практичне завдання	5	Практичне завдання	10
	ПМК 1		20		
	Разом за змістовний модуль		35		
ЗМ 2	Т4	Практичне завдання	5	Практичне завдання	10
	Т5	Практичне завдання	5	Практичне завдання	10
		Підготовка реферату	10	Підготовка реферату	10
	ПМК 2		25		
	Разом за змістовний модуль		45	Виконання контрольної роботи	40
Підсумковий контроль		Залік	20	Залік	20
Сума балів за модуль 1			**100**		**100**

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Під час вивчення дисципліни застосовуються такі технічні засоби: мультимедійний проєктор, інтерактивна дошка, персональний комп'ютер (системний блок, монітор, пристрій введення інформації), планшет або аналогічний девайс, підключений до інтернет через Wi-Fi-модем (роутер). А також: дистанційні платформи MOODL, Zoom та програмні інструменти MS Word, MS Excel, MS Power Point.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Бралатан В.П., Гуцаленко Л.В., Здирко Н.Г. Професійна етика : Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
2. Голов С.Ф., Голубка Я.В., Костюченко В.М., Кузіна Р.В., Чижевська Л.В. Професійна етика бухгалтера : підручник. Житомир : ПП Рута 2022. 260 с.
3. Брадул О.М., Шепелюк В.А, Ільіна С.Б., Юнацький М.О., Хорошенюк А.П. Аудит : підручник (в двох частинах). Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 324 с.
4. Кулинич М.Б., Скорук О.В. Професійна етика бухгалтера, аудитора та податківця : конспект лекцій. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 113 с.

Допоміжна література

5. Дейнека В.Ф., Шавло І.А. Правовий аспект запобігання корупції в органах фіскальної служби в межах євроінтеграції. *Євроінтеграційні процеси в Україні: економічний та правовий аспект: зб. матер. наук.-практ. кругл. столу*. Ірпінь : НДІ фінансового права, 2015. С. 19-23.
6. Замула І.В., Левківська О.Я. Професійна етика бухгалтера та аудитора. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2015. № 1. С. 156-164.
7. Натарова О.В. Оцінка стану фінансового контролю державного сектору. *Економічний часопис – XXI*. 2015. № 1-2. С. 106-109.
8. Салова Н. Професійна етика аудитора: фундаментальні принципи. *Аудитор України*. 2015. № 6. С. 14-19.
9. Фесюнін В.М. Основні принципи діяльності та вимоги до працівника Державної фіскальної служби України в процесі реформування фіскальних відносин. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Том 3. Випуск 6-1. С. 62-66.
10. Лугова О.І., Єременко А. В., Кириченко І.О., Косовська Ю.С. Професійна етика в роботі бухгалтера. *Modern Economics*. 2019. № 13 (2019). С. 154-160. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V13(2019)-24.

11. Зубілевич С. Міжнародні стандарти освіти як основа єдиної національної програми професійної сертифікації бухгалтерів України. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 5. С. 8-15.

Інформаційні ресурси в інтернет

12. Офіційний сайт Аудиторської палати України. URL : https://www.apu.com.ua
13. Офіційний сайт Асоціації бухгалтерів і аудиторів. URL : http://www.uacaa.org
14. Офіційний сайт Головного державного об'єднання правової інформації Мін'юсту України. URL : http:// www.gdo.kiev.ua
15. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL : http://www.kmu.gov.ua
16. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL : http://www.minfm.gov.ua
17. Офіційний сайт Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю. URL : http://www.apob.org.ua
18. Спеціалізований інформаційно-аналітичний ресурс для бухгалтерів, аудиторів. URL : http://www.ukr.buhgalter.com.ua